

УПРАВЛІНСЬКІ, ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ, СОЦІОЛОГІЧНІ ТА ФІЛОСОФСЬКІ
АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

УДК 796.035.(075.8)

Гоєнко М. І.

Коломійцева О. Е., к. фіз. вих., доцент

Баламутова Н. М., к. пед. н., доцент

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Спортивна та фізкультурно-оздоровча робота в юридичному вищому
навчальному закладі

Анотація. Мета: визначення особливостей організації процесу фізичного виховання та спортивної роботи кафедр фізичного виховання та спортивних клубів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. **Матеріал і методи:** теоретичний аналіз, узагальнення спеціальної і науково-методичної літератури. **Результати:** розглянуті питання організації фізичного виховання та спортивно-масової роботи. Висвітлено структуру організації функціонування спортивних клубів та кафедр фізичного виховання в університеті. Наведені основні форми фізичного виховання, що культивуються в університеті. Представлені данні про провідних спортсменів клубів, їх досягнень, тренерів. **Висновки:** доведено, що студентські спортивні клуби є основою для організації масових занять фізичною культурою та спортом.

Ключові слова: студенти, юристи, університет, фізичне виховання, спорт, спортивні клуби, спортсмени, тренери.

Вступ. Національному юридичному університету імені Ярослава Мудрого (НЮУ) у 2014 році виповнюється 210 років від дня заснування. НЮУ сьогодні – це унікальний ВНЗ зі світовим ім'ям, де в 7 інститутах та на 9 факультетах навчаються більш ніж 23 тисячі студентів. На протязі усього часу існування в Українському освітньому просторі університет завжди приділяв значну увагу не тільки навчальній і науковій діяльності, але й питанням стану здоров'я студентів, їх фізичного виховання і спортивного вдосконалення.

Безперечним залишається факт, що від організації рухової активності студентської молоді залежить здоров'я покоління України, її майбутнє. У зв'язку з цим представляється дійсно потрібним аналіз спортивно-масової роботи серед студентської молоді. Тим паче, що спортивні студентські колективи завжди були попереду і являлись пропагандистами спортивно-масового руху [1].

Сьогодні особливістю державної політики є зосередженість на вихованні покоління активних сучасних людей. Ключова роль у вирішенні цього непростого завдання відводиться вищим навчальним закладам, які дедалі стають осередками розвитку фізичної культури в містах та цілих регіонах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, а також практичний досвід свідчить про те, що проблеми теорії, методики і організації фізичного виховання в системі вищої освіти, особливо в непрофільних вузах, залишаються відкритими [2–8]. Виникає багато суперечливих моментів: з одного боку Програма з фізичного виховання від 2004 року, якою керуються вищі навчальні заклади та Наказ МОН України від 11.01.06 р. № 4, передбачають заняття фізичним вихованням в обсязі не менш 4 годин на тиждень протягом усього періоду навчання, а з іншого – автономність вишу потенційно передбачає відбір предметів керівними структурами вищого навчального закладу.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження є складовою частиною науково-дослідної роботи кафедри фізичного виховання № 3 Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого.

Мета дослідження: визначити особливості організації процесу фізичного виховання та спортивної діяльності кафедр фізичного виховання та спортивних клубів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Матеріал і методи дослідження. Теоретичний аналіз, узагальнення спеціальної і науково-методичної літератури.

Результати досліджень та їх обговорення. Процес фізичного виховання студентів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого здійснюється протягом навчального року в різноманітних формах, які взаємопов'язані, доповнюють одна одну і представляють собою єдиний механізм фізичного або спортивного вдосконалення студентів:

– основна форма – академічні заняття з фізичного виховання в обсязі 4 годин на тиждень на I і II курсах, передбачені навчальним планом університету. Одне заняття спрямоване на загальну фізичну підготовку студентів в традиційних видах спорту: легка атлетика, спортивні ігри, гімнастика та ін. Друге заняття – секційне, тобто студенти мають змогу самостійно обрати вид спорту, в якому вони бажають самовдосконаливатись. Обидва заняття плануються навчальним відділом і їх проведення забезпечують 26 викладачів трьох кафедр фізичного виховання, серед яких – 7 майстрів спорту, 10 кандидатів наук, доцентів, 12 старших викладача, 4 викладача.

В основу забезпечення навчальної дисципліни «Фізичне виховання» покладений один з головних принципів – принцип оздоровчої спрямованості. Тому на заняттях зі студентами I курсу викладачі вирішують наступні завдання: адаптація студентів до умов навчання у ВНЗ; надання знань про здоровий спосіб життя; формування потреби у систематичних заняттях фізичною культурою та спортом; виховання фізичних якостей студентів; навчання новим вмінням та навичкам. На II курсі перед викладачами постають завдання: продовжувати процес виховання фізичних якостей студентів, а також формування потреби в постійному фізичному самовдосконаленні майбутніх юристів;

– самостійні заняття фізичною культурою та спортом допомагають кращому засвоєнню навчаль-

ного матеріалу, дозволяють збільшити загальний час занять фізичними вправами, прискорюють фізичне вдосконалення, є дієвою формою фізичного виховання та спорту в побуті і відпочинку студентів. Ця форма занять проводиться на основі широкої ініціативи студентського самоврядування та при підтримці працівників Медичного центру університету;

- масові спортивні й оздоровчі заходи та спартакіади, що проводяться університетом, спрямовані на залучення студентської молоді до регулярних занять фізичною культурою та спортом, на укріплення здоров'я, вдосконалення фізичної і спортивної підготовленості студентів. Вони проводяться у вільний від занять час, у вихідні й святкові дні, під час навчальних практик;

- учбово-тренувальні заняття в секціях шести спортивних клубів. Крім них в університеті працюють спортивно-оздоровчих секції як для студентів, так і для викладачів: з бадмінтону, спортивної аеробіки та черлідінгу, чоловічого та жіночого баскетболу, бріджу, чоловічого та жіночого волейболу, плавання, легкої атлетики, чоловічого та жіночого гандболу, футболу, атлетичної та оздоровчої гімнастики. У цих секціях займаються понад 1000 студентів та понад 250 викладачів;

- участь студентів університету у спортивних змаганнях різного рівня – чемпіонатах та кубках світу, різних міжнародних змаганнях, чемпіонатах і кубках України та інших змаганнях;

- виховна робота викладачів кафедр фізичного виховання в гуртожитках з приводу самостійних за-

нять студентів ранковою гімнастикою та різними видами рухової активності;

- висвітлення в газеті «Vivat Lex» та на сайті університету результатів виступів наших спортсменів на змаганнях різних рівнів;

- профілактична робота зі студентами з питань здорового способу життя, профілактики тютюнопаління, немедичного вживання наркотичних речовин, надмірного вживання алкоголю.

Минулий рік був дійсно фантастичним для університету за кількістю спортивних досягнень. Уперше в історії навчального закладу зафіксовано рекордну кількість чемпіонів Європи, світу та призерів Всесвітньої універсіади.

Найголовнішими і доленосними змаганнями, де студенти Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого виступали у складі збірної команди України, стала XXVII Всесвітня літня універсіада в м. Казань (Росія). Спортсмени вишив м. Харкова, які увійшли до збірної команди України, завоювали 9 медалей. І три з них здобули студенти нашого непрофільного університету. Це золота медаль Гвоздика Олександра – бокс, срібна медаль Черняк Інни – самбо, бронзова медаль Черняк Марини – дзюдо. Президент України нагородив Гвоздика Олександра орденом за заслуги II ступеня, Черняк Інну – орденом княгині Ольги III ступеня, Черняк Марину – медаллю «За працю і звитягу».

Унікальним надбанням університету є створення та функціонування шести спортивних клубів з видів спорту (рис.):

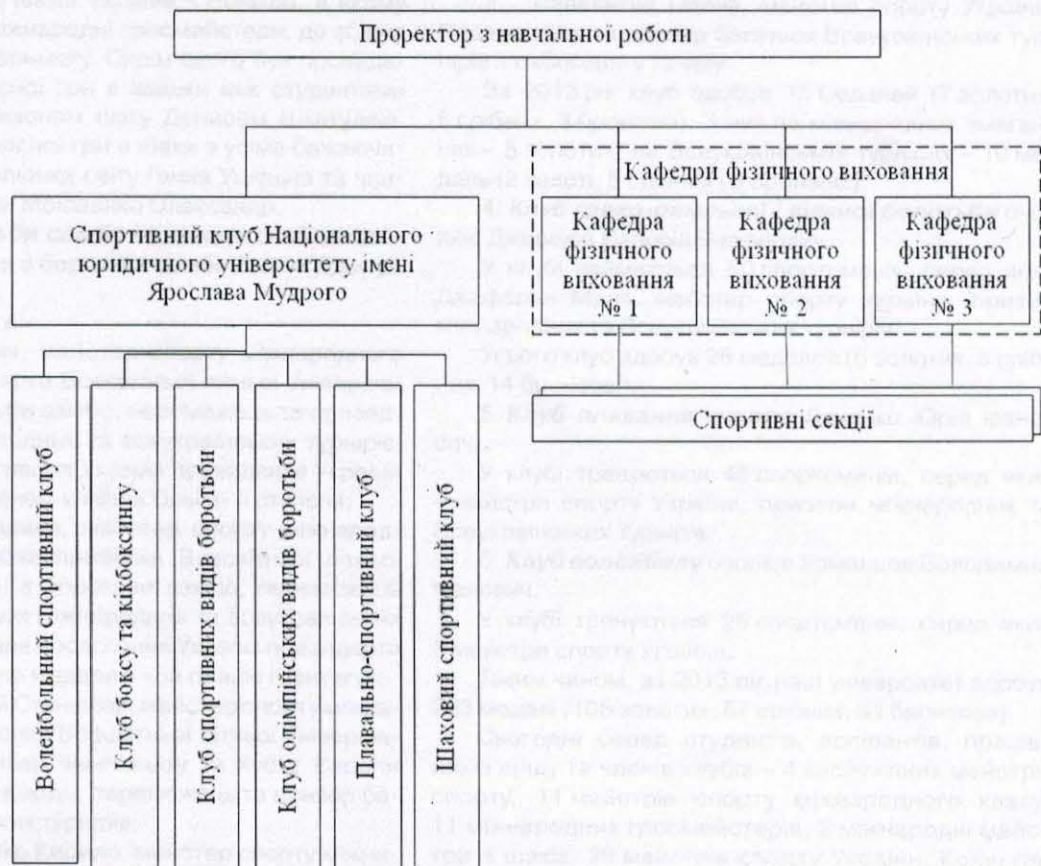

Рис. Структурна схема підпорядкованості спортивних клубів і кафедр фізичного виховання в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого

1. **Шаховий клуб**, який очолює заслужений тренер України, міжнародний гросмейстер Бродський Михайло Леонідович.

Членами клубу є:

– Ушеніна Анна, 14-та чемпіонка світу, заслужений майстер спорту України. Разом із збірною України стала чемпіонкою Європи, а потім і чемпіонкою світу в командному заліку. За спортивні досягнення Указом президента України нагороджена «Орденем княгині Ольги» II ступеня, отримала приз «Шаховий гетьман України», нагороджена почесною грамотою Харківської міської ради;

– Моїсеєнко Олександр, граючий тренер з шахів, заслужений майстер спорту України. У 2013 р. став чемпіоном Європи, разом зі збірною України – бронзовим призером чемпіонату світу у командному заліку, срібним призером міжнародного супертурніру XIX категорії. Отримав приз «Шаховий гетьман України», нагороджений почесною грамотою Харківської міської ради;

– міжнародні гросмейстери: Ельянов Павло, Долуханова Євгенія, Ковчан Олександр, Онищук Володимир у 2013 р. стали переможцями та призерами різних міжнародних змагань.

Усього у 2013 році шаховий клуб здобув 18 медалей (11 золотих, 5 срібних, 2 бронзові). На чемпіонаті світу – 2 золоті та 1 бронзова; на чемпіонаті Європи – 4 золоті; на міжнародних турнірах – 10 медалей: 4 – золоті, 5 – срібних та 1 – бронзова; на Всеукраїнських турнірах – 1 золота медаль. Збірна команда виграла клубний чемпіонат України.

У минулому році університет вперше провів міжнародний турнір з шахів Україна – Польща, в якому прийняли участь міжнародні гросмейстери, де збірна України здобула перемогу. Окрім цього був проведений сеанс одночасної гри в шашки між студентами університету і чемпіоном світу Денисом Шкатулою. Також сеанс одночасної гри в шахи з усіма бажаючими дали 14-та чемпіонка світу Ганна Ушеніна та чинний чемпіон Європи Моїсеєнко Олександр.

2. **Клуб боротьби самбо та дзюдо** очолює майстер спорту України з боротьби самбо Вісков Дмитро Петрович.

Членами клубу є:

– Черняк Інна, майстер спорту міжнародного класу. Срібна призерка Всесвітньої літньої Універсіади 2013 р. з боротьби самбо, переможець та призерка багатьох міжнародних та всеукраїнських турнірів. За спортивні досягнення Указом президента України нагороджена «Орденем княгині Ольги» II ступеня;

– Черняк Марина, майстер спорту міжнародного класу. Бронзова призерка Всесвітньої літньої Універсіади 2013 р. з боротьби дзюдо, переможець та призерка багатьох міжнародних та всеукраїнських турнірів. За спортивні досягнення Указом президента України нагороджена медаллю «За працю і звитягу»;

– Ретинський Станіслав, майстер спорту міжнародного класу. Учасник Всесвітньої літньої Універсіади, бронзовий призер чемпіонату та Кубку Європи 2013 р. з боротьби дзюдо, переможець та призер багатьох Всеукраїнських турнірів;

– Мельниченко Кирило, майстер спорту міжнародного класу. Учасник Всесвітньої літньої Універсіади, бронзовий призер етапу Кубку світу з боротьби самбо, срібний призер відкритого континентального

Кубку з боротьби дзюдо, переможець та призер багатьох міжнародних та всеукраїнських турнірів;

– Гуляєв Артем, майстер спорту України. Срібний призер Всеукраїнської універсіади 2013 р. з боротьби самбо. За високі спортивні досягнення, особистий вклад в розвиток боротьби самбо і дзюдо нагороджений Подякою Харківського міського голови;

– Медведєв Кирило, майстер спорту України. Бронзовий призер першості Європи серед юніорів з боротьби самбо, переможець та призер всеукраїнських турнірів.

Збірна команда з боротьби самбо стала переможцем XXVII Всеукраїнської літньої універсіади.

За 2013 рік клуб здобув 120 медалей: (40 – золоті, 29 – срібні, 51 – бронзові). З них: на змаганнях світового рівня – 4 медалі (1 срібна і 3 бронзові); на змаганнях європейського рівня – 8 медалей (2 золоті, 2 срібні і 4 бронзові); на міжнародних змаганнях – 8 медалей (3 золоті, 2 срібні і 3 бронзові); на Всеукраїнських турнірах – 36 медалей (14 золоті, 7 срібні і 15 бронзові); на інших турнірах – 64 медалі (21 золоті, 17 срібні і 26 бронзові).

3. **Клуб боксу та кікбоксингу** очолює заслужений тренер України Карницький Едуард Антонович.

Членами клубу є 40 спортсменів серед яких:

– Гвоздик Олександр, заслужений майстер спорту. У 2013 р. став переможцем Всесвітньої літньої Універсіади з боксу, переможець та призер багатьох міжнародних та всеукраїнських турнірів. За спортивні досягнення Указом президента України нагороджений орденом «За заслуги» II ступеня;

– Савельєва Олена, майстер спорту України. Переможець та призер багатьох Всеукраїнських турнірів з кікбоксингу та ушу.

За 2013 рік клуб здобув 15 медалей (7 золотих, 5 срібних, 3 бронзові). З них на міжнародних змаганнях – 5 золотих; на Всеукраїнських турнірах – 10 медалей (2 золоті, 5 срібних і 3 бронзові).

4. **Клуб греко-римської і вільної боротьби** очолює Джерелій Валерій Вікторович.

У клубі займаються 60 спортсменів, серед яких Джафарян Мраз, майстер спорту України, призер міжнародних та Всеукраїнських турнірів.

Усього клуб здобув 26 медалей (6 золотих, 6 срібних, 14 бронзові).

5. **Клуб плавання** очолює Луценко Юрій Іванович.

У клубі тренуються 45 спортсменів, серед яких 4 майстри спорту України, призери міжнародних та Всеукраїнських турнірів.

6. **Клуб волейболу** очолює Романцов Володимир Іванович.

У клубі тренуються 25 спортсменів, серед яких 3 майстри спорту України.

Таким чином, за 2013 рік наш університет здобув 263 медалі (105 золотих, 67 срібних, 91 бронзова).

Сьогодні серед студентів, аспірантів, працівників вишу та членів клубів – 4 заслужених майстри спорту, 11 майстрів спорту міжнародного класу, 11 міжнародних гросмейстерів, 2 міжнародні майстри з шахів, 29 майстрів спорту України. Колектив університету пишається своїми спортсменами та тренерами, які примножують славу університету, виступаючи на змаганнях світового рівня і завойо-

вуючи медалі вищого ґатунку.

У минулому році університет відкрив вже другий спортивний комплекс. Це один із кращих спортивних комплексів в м. Харкові. Загальною площею майже 3 тисячі м². У ньому розташовано 10 спеціалізованих спортивних залів, пропускна спроможність яких 160 чоловік за навчальну пару. Це зали: спортивних ігор, фітнесу та аеробіки, атлетичної гімнастики, оздоровчої гімнастики, для настільного тенісу, боксу та кікбоксингу, для єдиноборств, спортивна кімната для настільних ігор, тренажерний зал для співробітників університету.

Усі спортивні зали обладнані сучасним різнофункціональним обладнанням, призначеним для занять з оздоровчою та спортивною спрямованістю. Роздягальні, душові, санітарні вузли, кімнати відпочинку загальною площею біля 500м² оснащені сучасним сантехнічним обладнанням та меблями. Більшість залів пристосовані для інвалідів, а також в будівлі влаштовано пандус.

Список використаної літератури:

1. Алексеев С. И. Красноярский край: спортивные шаги к здоровью нации и рекордам / С. И. Алексеев // Теория и практика физической культуры. – 2013. – № 5. – С. 3–6.
2. Барыбина Л. Н. Особенности организации спортивно – массовой работы в техническом вузе / Л. Н. Барыбина, С. А. Семашко, Е. В. Кривенцова // Физическое воспитание студентов : [научный журнал]. – Харьков : ХООНОКУ-ХГАДИ, 2011. – № 1. – С. 18–21.
3. Борейко Н. Ю. Разработка системы физического воспитания для высших технических учебных заведений / Н. Ю. Борейко // Физическое воспитание студентов : [научный журнал]. – Харьков : ХООНОКУ-ХГАДИ, 2011. – № 2. – С. 14–17.
4. Лубышева Л. И. Вузовская физкультура и студенческий спорт : новые цели и приоритеты развития / Л. И. Лубышева // Теория и практика физической культуры. – 2013. – № 9. – С. 40.
5. Павленко Т. В. Місце та роль фізичної культури у соціокультурному розвитку людини / Т. В. Павленко // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (присвячена відкриттю XXX Олімпійських ігор в Лондоні) «Здоров'я нації і вдосконалення фізкультурно-спортивної освіти в Україні». – Харків : НТУ ХПІ. – 2012. – С. 46–48.
6. Пельменев В. К. Высшая школа физической культуры и спорта Балтийского федерального университета имени Иммануила Канта отмечает свой 30-летний юбилей / В. К. Пельменев // Теория и практика физической культуры. – 2013. – № 6. – С. 3–8.
7. Шилько В. Г. Национальному исследовательскому Томскому государственному университету – 135 лет // В. Г. Шилько, Н. Л. Гусева, А. В. Моисеенко // Теория и практика физической культуры. – 2013. – № 7. – С. 3–9.
8. Темченко В. А. Спортивные клубы в высших учебных заведениях / В. А. Темченко // Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Здоров'я нації і вдосконалення фізкультурно-спортивної освіти в Україні». – Харків : НТУ ХПІ. – 2010. – С. 154–156.

Стаття надійшла до редакції 30.01.2014 р.

Опубліковано: 28.02.2014 р.

Аннотация. Гоенко Н. И., Коломийцева О. Э., Баламутова Н. М. Спортивная и физкультурно-оздоровительная работа в юридическом ВУЗе. **Цель:** определение особенностей организации процесса физического воспитания и спортивной работы кафедр физического воспитания и спортивных клубов Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого. **Материал и методы:** теоретический анализ, обобщение специальной и научно-методической литературы. **Результаты:** рассмотрены вопросы организации физического воспитания и спортивно-массовой работы. Отражена структура организации функционирования спортивных клубов и кафедр физического воспитания в университете. Приведены основные формы физического воспитания, которые культивируются в университете. Представлены данные о ведущих спортсменах клубов, их достижениях, тренерах. **Выводы:** доказано, что студенческие спортивные клубы являются основой для организации массовых занятий физической культурой и спортом.

Ключевые слова: студенты, юристы, университет, физическое воспитание, спорт, спортивные клубы, спортсмены, тренеры.

Abstract. Goenko M., Kolomyitseva O., Balamutova N. Sports and physical health work in the legal institutions of higher learning. **Purpose:** to determine the characteristics of the organization of the process of physical education and sports departments of physical education and sports clubs of the Yaroslav the Wise National Law University. **Material and Methods:** the theoretical analysis and generalization of special scientific and methodical literature. **Results:** discussed the organization of physical education and sports activities. Reflected the structure of the organization functioning sports clubs and physical education departments at the university. The basic form of physical education, which are cultivated in the university. The data on the leading clubs athletes, their achievements, the trainers. **Conclusions:** proved that the student sports sections are the basis for the organization of mass physical culture and sports.

Keywords: students, lawyers, university, physical education, sport, sporting clubs, sportsmen, trainers.

References:

1. Alekseyev S. I. Teoriya i praktika fizicheskoy kultury [Theory and Practice of Physical Culture], 2013, vol. 5, pp. 3–6. (rus)
2. Barybina L. N., Semashko S. A., Kriventsova Ye. V. Fizicheskoye vospitaniye studentov [Physical education of students], Kharkov, 2011, vol. 1, pp. 18–21. (rus)
3. Boreyko N. Yu. Fizicheskoye vospitaniye studentov [Physical education of students], Kharkov, 2011, vol. 2, pp. 14–17. (rus)
4. Lubyshva L. I. Teoriya i praktika fizicheskoy kultury [Theory and Practice of Physical Culture], 2013, vol. 9, p. 40. (rus)

5. Pavlenko T. V. Tezi dopovidey Vseukrainskoi naukovo-praktichnoi konferentsii (prisvyachena vidkrittuy XXX Olimpiyskikh igor v Londoni) «Zdorov'ya natsii i vdoskonalennya fizkulturno-sportivnoi osviti v Ukraini» [Abstracts of the the All-Ukrainian scientific-practical conference (the opening XXX Olympic Games in London) "Health of the Nation and the improvement of sports education in Ukraine"], Kharkiv, 2012, pp. 46–48. (ukr)
6. Pelmenev V. K. Teoriya i praktika fizicheskoy kultury [Theory and Practice of Physical Culture], 2013, vol. 6, pp. 3–8. (rus)
7. Shilko V. G., Guseva N. L., Moiseyenko A. V. Teoriya i praktika fizicheskoy kultury [Theory and Practice of Physical Culture], 2013, vol. 7, pp. 3–9. (rus)
8. Temchenko V. A. Tezi dopovidey Vseukrainskoi naukovo-praktichnoi konferentsii «Zdorov'ya natsii i vdoskonalennya fizkulturno-sportivnoi osviti v Ukraini» [Abstracts of the All-Ukrainian scientific-practical conference "Health of the Nation and the improvement of sports education in Ukraine"], Kharkiv, 2010, pp. 154–156. (rus)

Received: 30.01.2014.

Published: 28.02.2014.

Микола Іванович Гоєнко, orcid.org/0000-0002-6342-7963; goenkospport@i.ua; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого: вул. Пушкінська 77, м. Харків, 61057, Україна.

Ольга Едуардівна Коломійцева, orcid.org/0000-0003-4463-5027; Olga86-76@mail.ru; к. фіз. вих., доцент; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого: вул. Динамівська 4, м. Харків, 61023, Україна.

Наталья Михайлівна Баламутова, orcid.org/0000-0001-5697-3934; fizvyh3@nula.edu.ua; к. пед. н., доцент; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого: вул. Динамівська 4, м. Харків, 61023, Україна.

Николай Иванович Гоенко, orcid.org/0000-0002-6342-7963; goenkospport@i.ua; Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого: ул. Пушкинская 77, г. Харьков, 61057, Украина.

Ольга Эдуардовна Коломийцева, orcid.org/0000-0003-4463-5027; Olga86-76@mail.ru; к. физ. восп., доцент; Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого: ул. Динамовская 4, г. Харьков, 61023, Украина.

Наталья Михайловна Баламутова, orcid.org/0000-0001-5697-3934; fizvyh3@nula.edu.ua; к. пед. н., доцент; Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого: ул. Динамовская 4, г. Харьков, 61023, Украина.

Nicolay Goenko, orcid.org/0000-0002-6342-7963; goenkospport@i.ua; Yaroslav the Wise National Law University: Pushkinskaya str. 77, Kharkov, 61057, Ukraine.

Olga Kolomyitseva, orcid.org/0000-0003-4463-5027; Olga86-76@mail.ru; PhD (Physical Education and Sport), Associate Professor; Yaroslav the Wise National Law University: Dynamovskaya str. 4, Kharkov, 61057, Ukraine.

Natalya Balamutova, orcid.org/0000-0001-5697-3934; fizvyh3@nula.edu.ua; PhD (Pedagogy), Associate Professor; Yaroslav the Wise National Law University: Dynamovskaya str. 4, Kharkov, 61057, Ukraine.